

Visselblåsarfunktion BORF

Visselblåsarfunktion

Det är viktigt att tidigt fånga upp och agera på signaler om eventuella missförhållanden i offentlig verksamhet. BORF har tillsammans med Ale kommun en visselblåsarfunktion som är tillgänglig för alla anställda.

Vi hoppas att alla anställda på BORF känner att de kan föra en öppen dialog om eventuella problem på arbetsplatsen, till exempel på arbetsplatsträffar. Vi ska ha ett öppet samtalsklimat och i första hand vänder du dig till närmsta chef och kollegor om problem i vardagen.

Visselblåsarfunktionen är avsedd för misstänkta missförhållanden och oegentligheter inom BORF:s verksamhet som inte omfattas av ordinarie kanaler. Den ska användas när vanliga sätt att lämna åsikter inte räcker till. Du som anmäler kan vara anonym och uppgifter i visselblåsarärendena har generellt sekretess.

Att göra en anmälan

För att göra en anmälan kan du **[klicka dig vidare här](#)**.

Du kommer då till ett formulär där du fyller i relevant information.

En intern utredningsgrupp inom Ale kommun kommer att bedöma ärendet och utreda ärendet.

Meddelarfrihet och visselblåsarfunktion

Redan idag finns regler som skyddar arbetstagare som slår larm. Dessa regler innebär att arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden har skydd mot represalier från arbetsgivaren. Den som är anställd inom offentlig sektor har också ett särskilt långtgående skydd genom meddelarskyddet som regleras i grundlag.

Meddelarskyddet innebär att var och en har en meddelarfrihet, det vill säga en rätt att ta kontakt med ett grundlagsskyddat medium, exempelvis massmedia, en journalist eller en författare, för att lämna uppgifter för publicering. Skyddet gäller med vissa undantag som framgår av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Den som lämnar uppgifter har rätt att vara anonym, och mottagaren av uppgifterna har tystnadsplikt vad gäller den anmälade personens identitet.

Meddelarskyddet innebär även att myndigheter och andra allmänna organ inte får efterforska vem som lämnat uppgifterna (efterforskningsförbud). Det innebär också att myndigheten inte får vidta några negativa åtgärder för anmälaren på grund av att denne har använt meddelarfriheten (represalieförbud).

Visselblåsarfunktion BORF

Utöver meddelarskyddet gäller även anskaffarfriheten som innebär att var och en har rätt att anskaffa uppgifter och underrättelser i vilket ämne som helst för att offentliggöra dem i ett grundlagsskyddat medium eller för att lämna uppgifter med stöd av meddelarfriheten. Skyddet gäller med vissa undantag som framgår av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Visselblåsarlagens förhållande till meddelarskyddet

Visselblåsarlagens skydd förändrar inte det skydd som redan finns idag, utan kompletterar det. Detta innebär bland annat att meddelarskyddet kommer att löpa parallellt med visselblåsarlagen. Det kommer alltså även fortsättningsvis att vara möjligt för anställda inom offentlig sektor att i publiceringssyfte gå direkt till journalister med bland annat uppgifter om oegentligheter.

Mer om Visselblåsarlagen

Visselblåsarlagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram.

Visselblåsarlagen gäller även vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som utgörs av ett handlande eller en underlåtenhet;

1. som strider mot en direkt tillämplig unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1937 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten eller
2. strider mot lag eller andra föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen och som genomför eller kompletterar en unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för samma direktiv,
3. eller som motverkar målet eller syftet med bestämmelserna i en unionsrättsakt inom tillämpningsområdet för samma direktiv.

Vad är ett arbetsrelaterat sammanhang?

Med arbetsrelaterat sammanhang avses en persons nuvarande eller tidigare arbete i privat eller offentlig verksamhet, i vilken personen kan eller har kunnat förvärva information om missförhållanden och utsättas för repressalier om informationen rapporteras.

Visselblåsarlagen gäller inte vid rapportering utanför ett arbetsrelaterat sammanhang, t.ex. rapportering av information som någon har fått del av i egenskap av kund, klient, patient eller elev.

Visselblåsarfunktion BORF

Vad betyder allmänintresse?

Visselblåsarlagen omfattar rapportering av missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Det finns normalt sett inte ett allmänintresse av att missförhållanden kommer fram om inte missförhållandena är allvarliga.

För att det ska anses finnas ett allmänintresse krävs också att missförhållandena angår en krets av personer som kan betecknas som allmänheten.

Visselblåsarlagen är således normalt inte tillämplig när det gäller rapportering av sådant som endast rör den rapporterade personens egna arbets- eller anställningsförhållanden. Det kan dock i särskilda fall finnas ett allmänintresse av att frågor som endast rör den rapporterade personen kommer fram, t.ex. om personen arbetar under slavliknande förhållanden eller att en arbetsgivare systematiskt bryter mot gällande regelverk när det gäller den enskilda personen.

Det kan också vara så att ett missförhållande som rör ett avtal eller en annan rättshandling och som endast angår avtalsparterna eller de som vidtar rättshandlingen, ändå påverkar allmänheten, t.ex. om det rör sig om korrupta handlingar.

Utöver att missförhållandena ska angå en krets som kan betecknas som allmänheten krävs att allmänheten har ett legitimt intresse av att missförhållandena kommer fram.

Allmän nyfikenhet är inte ett sådant intresse. Den omständighet att en verksamhet rent allmänt tilldrar sig allmänhetens intresse innebär inte att missförhållanden i verksamheten regelmässigt ska anses vara av allmänintresse.

Däremot finns som regel ett legitimt intresse av att missförhållanden som påverkar allmänheten negativt kommer fram och därmed kan avhjälpas. Allmänheten kan också ha ett legitimt intresse av att bli upplyst om missförhållandena för att kunna vidta åtgärder för att skydda sig.

Ju mer frekventa och systematiska missförhållandena är, desto större är samhällsintresset av att missförhållandena avhjälpas eller avbryts.

Sammanfattning

Ett visselblåsarärende är alltså en rapportering som:

- Innefattar missförhållandena som framkommit i ett arbetsrelaterat sammanhang
- Det ska finnas ett allmänintresse av att missförhållandena man rapporterar om kommer fram
 - Ett allmänintresse kräver oftast att missförhållandet är allvarligt
 - Missförhållandet ska angå en krets av personer som betecknas som allmänheten

Visselblåsarfunktion BORF

- Allmänheten ska ha ett legitimt intresse av att informationen om missförhållandena kommer fram

Vem omfattas av bestämmelserna (vem kan ”visselblåsa” enligt den nya lagen)?

Den som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den och som tillhör någon eller några av följande personkategorier:

- a. arbetstagare,
- b. personer som gör en förfrågan om eller söker arbete,
- c. personer som söker eller utför volontärarbete,
- d. personer som söker eller fullgör praktik,
- e. personer som annars står till förfogande för att utföra eller utför arbete under en verksamhetsutövares kontroll och ledning,
- f. egenföretagare som söker eller utför uppdrag,
- g. personer som står till förfogande för att ingå eller ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan,
- h. aktieägare som står till förfogande för att vara eller som är verksamma i aktiebolaget, eller
- i. personer som har tillhört någon av personkategorierna ovan och har fått del av eller inhämtat informationen under tiden i verksamheten.

Vilket skydd har visselblåsaren?

Ansvarsfrihet

Av Visselblåsarlagen framgår att en rapporterende person inte får göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt, under förutsättning att personen vid rapporteringen hade skäligen anledning att anta att rapporteringen av informationen var nödvändig för att avslöja det rapporterade missförhållandet. Vissa undantag finns från denna rätt. Ansvarsfriheten medger inte en rätt att lämna ut sekretessbelagda handlingar.

Visselblåsarfunktion BORF

Skydd mot repressalier

Av Visselblåsarlagen framgår vidare att en verksamhetsutövare inte får hindra eller försöka hindra rapportering, eller, på grund av rapportering, vidta repressalier mot;

- a. en rapporterande person,
- b. någon hos verksamhetsutövaren som bistår den rapporterande personen vid rapporteringen, såsom en förtroendevald eller ett skyddsombud,
- c. någon hos verksamhetsutövaren som har koppling till den rapporterande personen, såsom en anhörig eller kollega, eller
- d. en juridisk person som den rapporterande personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till.

En verksamhetsutövare får inte heller vidta repressalier på grund av att någon vänder sig till sin arbetstagarorganisation för samråd i fråga om rapportering. Verksamhetsutövaren får inte heller hindra eller försöka hindra sådant samråd.

Om en verksamhetsutövare bryter mot någon av dessa bestämmelser kan denne bli skadeståndsskyldig.

Verksamhetsutövaren har bevisbördan för att denne inte brutit mot bestämmelserna om repressalieförbud.

Sammanfattning

Visselblåsarens skydd består av;

- Möjlighet till ansvarsfrihet för att ha åsidosatt tystnadsplikt vid rapportering
- Repressalieförbud för verksamhetsutövaren.
 - Skadestånd för verksamhetsutövaren.
 - Bevisbördan ligger på verksamhetsutövaren.

Hur ska rapporteringen av missförhållandena ske?

Rapportering av missförhållanden ska ske internt, externt eller genom offentliggörande.

Intern rapportering

För att göra en anmälan kan du **[klicka dig vidare här](#)**. Du kommer då till ett formulär där du fyller i relevant information.

Visselblåsarfunktion BORF

I formuläret har du möjlighet att skriva om du vill ha ett fysiskt möte, telefonmöte eller endast skriftväxling.

Extern rapportering

Följande myndigheter är skyldiga att ha externa rapporteringskanaler som man kan använda för att rapportera till. /från 17 juli 2022)

- Arbetsmiljöverket
- Boverket
- Elsäkerhetsverket
- Ekobrottsmyndigheten
- Fastighetsmäklarinspektionen
- Finansinspektionen
- Folkhälsomyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Integritetsskyddsmyndigheten
- Inspektionen för strategiska produkter
- Inspektionen för vård och omsorg
- Kemikalieinspektionen
- Konsumentverket
- Konkurrensverket
- Livsmedelsverket
- Läkemedelsverket
- Länsstyrelserna
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Naturvårdsverket
- Post- och telestyrelsen
- Regeringskansliet
- Revisorsinspektionen

Visselblåsarfunktion BORF

- Skatteverket
- Skogsstyrelsen
- Spelinspektionen
- Statens energimyndighet
- Statens jordbruksverk
- Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
- Strålsäkerhetsmyndigheten
- Transportstyrelsen

Den externa rapporteringen kan också ske till någon av EU:s institutioner, organ eller byråer.

Offentliggörande

Offentliggörande innebär att information om missförhållanden görs tillgänglig för allmänheten. Det kan göras på flera olika sätt, t.ex. genom att uppgifter lämnas till någon annan för publicering, exempelvis en journalist.

Information kan också göras tillgänglig för allmänheten genom att uppgifter lämnas till aktörer som kan bidra till att uppgiften får spridning, t.ex. miljöorganisationer, folkvalda personer, och andra ideella sammanslutningar.

Offentliggörande inkluderar även att den rapporterande personen själv publicerar uppgifterna i något medium som är tillgängligt för allmänheten, t.ex. sociala medier.

Sammanfattning

Rapportering av missförhållanden ska ske på något av följande sätt:

- Intern rapportering
- Extern rapportering till statlig myndighet eller institution inom EU
- Offentliggörande

I vilken ordning ska rapporteringen ske?

Skydd fås av Visselblåsarlagen oavsett om rapportering sker via interna eller externa rapporteringskanaler och behöver inte ske i en viss ordning.

För att visselblåsarlagens skydd ska gälla vid offentliggörande av uppgifterna för allmänheten krävs att du först har rapporterat via en extern rapporteringskanal utan att skäligen åtgärder

Visselblåsarfunktion BORF

vidtagits.

Det är dock möjligt att direkt offentliggöra uppgifterna om det finns en överhängande eller uppenbar fara för liv, hälsa, säkerhet eller risk för omfattande skada i miljön, eller om du har skälig anledning att anta att en extern rapportering skulle leda till risk för repressalier eller till att missförhållandet sannolikt inte skulle avhjälpas på ett effektivt sätt.

Observera att offentliggörande alltid kan göras i enlighet med bestämmelserna i de svenska grundlagarna tryckfrihetsförordningen (1949:105) och yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469).

Visselblåsarlagen inskränker inte grundlagsskyddets bestämmelser.

Offentliggörande enligt grundlagsbestämmelserna

Om du inte omfattas av personkretsen som kan rapportera om missförhållanden och få skydd enligt Visselblåsarlagen, omfattas du ändå av bestämmelserna i våra grundlagar, tryckfrihetsförordningen (1949:105) och yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469).

Det står var och en fritt att utnyttja sina rättigheter enligt dessa lagar oaktat om man valt att använda sig av Visselblåsarlagens bestämmelser eller inte.